

Upphandlingskrav för asbestsanering

Rapporten "Upphandling av asbestsanering – En strategi för att säkerställa säker och seriös asbestsanering" har tagits fram av IVL Svenska Miljöinstitutet. Upphandlingsunderlaget ska ge beställare hjälp att ställa krav vid upphandling av asbestsanering och för entreprenörer redovisa vilka krav de kan förvänta sig. Arbetet har utförts i samråd med arbetsmarknadens parter och i diskussion med Arbetsmiljöverket. Syftet är att asbestsanering ska utföras på ett säkert sätt utan spridning av asbest.

Bakgrund

Asbest finns fortfarande kvar i många byggnader som byggdes före 1970 och till och med i en del byggnader från början av 1980-talet. I samband med ROT-arbeten (rivning, ombyggnad och tillbyggnad) kan man komma i kontakt med asbest. Det finns ett regelverk för hur asbest ska saneras (AFS 2006:1 Asbest). Det förekommer många oseriösa asbestsaneringar som inte utförs enligt reglerna och som utsätter sanerarna för allvarliga hälsorisker samt också medför risker för att asbest frigörs och sprids till andra som arbetar, vistas eller bor i byggnaden.

Arbetsmiljöverket har inte resurser och inte heller i uppdrag att utöva tillsyn på alla de arbetsplatser där asbest förekommer. Många företag som beställer asbestsanering ställer sannolikt inte tillräckligt tydliga krav i samband med upphandlingen, vilket kan bero på bristande kunskap om asbestsanering.

Syfte

Upphandlingskrav och hjälpmedel för upphandling av asbestsanering har tagits fram för att underlätta för fastighetsägare och beställare att ställa krav på att saneringsarbetet med syfte att arbetet ska utföras enligt gällande regler och på ett sätt som inte medför hälsorisker för sanerarna och andra personer i byggnaden. Vid "akut" behov av asbestsanering där det inte finns tid att upprätta ett fullständigt underlag för upphandling av saneringen, kan entreprenören genom denna rapport få snabb och enkel tillgång till de krav som bör gälla.

Genomförande

Med stöd från SBUF och Stiftelsen IVL har IVL Svenska Miljöinstitutet utvecklat ett underlag för upphandling av asbestsanering. Arbetet har utförts i samråd med berörda arbetsmarknadsparter, Riv- och Saneringsentreprenörerna, Byggnadsarbetarförbundet och Sveriges Byggindustrier, samt Mikael Södergren, VD för Industri & Skadesanering (Iskad). Upphandlingsunderlaget har även diskuterats med Arbetsmiljöverket.

Ett utkast till upphandlingskrav togs fram av IVL och diskuterades i två omgångar med projektets referensgrupp. Representanter för saneringsföretag, byggföretag, fastighetsägare, Arbetsmiljöverket och arbetsmarknadens parter bjöds därefter in till en workshop där upphandling av asbestsanering samt upphandlingsunderlaget diskuterades. Efter bearbetning skickades materialet ut för synpunkter till en grupp byggföretag som relativt ofta upphandlar asbestsanering, till exempel i samband med att asbest förekommer vid ROT-arbeten samt till saneringsföretag. En sista revidering av underlaget gjordes mot bakgrund av de synpunkter som kom in.

Materialet har också diskuterats med jurister för att säkerställa att de krav som formulerades inte strider mot lagen om offentlig upphandling eller andra lagar och regler.

Kontakt har även tagits med personer som arbetar för att minska förekomst av svartjobb inom byggsektorn.

Resultat

Projektet har resulterat i ett upphandlingsunderlag för asbestsanering som innehåller;

- konkreta upphandlingskrav
- information till entreprenören
- punkter att infoga i avtalet om asbestsanering
- en checklista för beställarens kontroll av pågående saneringsarbete.

Dessutom ingår i rapporten en kort översikt över regelverket för asbestsanering, en diskussion om hur upphandlingen kan användas som strategiskt verktyg i arbetsmiljöarbetet och information om hur underlaget om asbestsanering utvecklades och spreds.

De krav som ingår är effektiva och säkerställer att asbestsaneringen görs av seriösa företag, i en säker arbetsmiljö och att saneringen inte leder till miljöproblem vid hanteringen av avfallet. Kraven är formulerade som skall-krav och speglar de viktigaste kraven i gällande lagar och regler. Dessa bedöms vara tillräckliga och inga viktade krav finns därför med i upphandlingsunderlaget.

Sammanfattningsvis innebär kraven att:

- saneringen görs av företag som har tillstånd
- personalen som sanerar har utbildning
- endast tryckluftsmatade andningsskydd med säkerhetstryck är godkända för arbete inuti saneringszonen
- saneringen görs så att asbest inte sprids utanför saneringszonen
- att saneringszonen är satt i undertryck under hela saneringsarbetet samt att efterventilering av det sanerade området pågår under minst 4-12 timmar
- att undertrycket ska kontrolleras och dokumenteras
- asbesthaltigt avfall lämnas till deponi för asbestavfall
- eventuella underentreprenörer har tillstånd för asbestsanering

Upphandlingsunderlaget har utformats för att få stor spridning och användning:

- Gentemot beställare har strategin valts att inte bara ta upp arbetsmiljöfrågor utan bredda till fler områden, som yttre miljö och att den entreprenör som anlitas är seriös och betalar skatter och avgifter, som är en aktuell fråga inom byggbranschen idag.
- Upphandlingsunderlaget har utformats så att det också kan användas vid offentlig upphandling. Vid offentliga upphandlingar är miljökrav viktiga.
- För seriösa saneringsföretag finns det stora affärsmässiga fördelar med välformulerade upphandlingskrav som är offentliga och inte ändras mycket över tid. Upphandlingskraven som ingår i underlaget har begränsats i sin omfattning för att inte entreprenörer ska bedöma det som alltför arbetskrävande att lämna anbud.

- Kraven är möjliga att verifiera av entreprenören och för beställaren att följa upp under arbetets gång.

Upphandlingskraven finns att ladda ner från Sveriges Byggindustris webbplats. Rapporten finns på IVL:s webbplats www.ivl.se och på Riv- och Saneringsföretagens webbplats www.rivosaner.se. Ett pressmeddelande har gått ut. Materialet har spridits till saneringsföretag, byggföretag och fastighetsägare och personlig kontakt har tagits med ett antal företag.

Slutsatser

Upphandlingsunderlaget för asbestsanering ger konkreta, verifierbara krav som kan följas upp under saneringsarbetet. Förutom som hjälpmedel för beställare vid upphandling, avtal och uppföljning av asbestsanering, kan entreprenörer här se vilka krav som de kan förvänta sig på asbestsanering och vad de själva bör kräva av eventuella underentreprenörer. De flesta företag som har kontaktats angående upphandlingsunderlaget har varit positiva till detta.

Ytterligare information

Kontaktpersoner:

Ann-Beth Antonsson och **Bengt Christensson**,
IVL Svenska Miljöinstitutet AB, tel 08- 598 563 00,
e-post: ann-beth.antonsson@ivl.se
respektive bengt.christensson@ivl.se

Mikael Södergren, Industri & Skadesanering AB,
tel 08-580 200 63, mobil 070-710 20 40
mikael.sodergren@iskad.se

Litteratur:

Upphandling av asbestsanering – En strategi för att säkerställa säker asbestsanering (IVL Svenska Miljöinstitutet, IVL Rapport B1970, av Ann-Beth Antonsson och Bengt Christensson, 16 sidor). Rapporten kan laddas ner från IVL:s webbplats, www.ivl.se under rubriken Publikationer, eller från Riv- och Saneringsföretagens webbplats, www.rivosaner.se under rubriken Publikationer.

Internet:

Upphandlingskravens olika delar kan också hämtas från Sveriges Byggindustris webbplats, http://www.bygg.org/nyhetsarkiv/upphandling-av-asbestsanering__1485